

Notat

Vedrørende: Notat om obligatorisk læringstilbud til 1-årige i udsatte boligområder
Sagsnavn: Obligatoriske læringstilbud til 1-årige børn i udsatte boligområder
Sagsnummer: 28.00.00-G01-2-19
Forvaltning: Sekretariatet Børn og skole
Dato: 21-03-2019
Sendes til: Børne- og familieudvalget

Obligatorisk læringstilbud til 1-årige børn i udsatte boligområder

Dette notat beskriver lovkravet om, at kommunerne fra den 1. juli 2019 skal have et obligatorisk læringstilbud på 25 timer om ugen i et dagtilbud til alle 1-årige børn med bopæl i udsatte boligområder, jævnfør Dagtilbudslovens § 44a til § 44g.

Først gennemgås kravene til indholdet af det obligatorisk læringstilbud, forældrenes rolle, kravene om sprogvurdering af barnet og kommunens muligheder for at standse børneydelsen, hvis barnet ikke benytter det obligatorisk læringstilbud. I anden del af notatet beskrives forslag til organiseringen af det obligatorisk læringstilbud i Randers Kommune, herunder hvilke konkrete aktiviteter der skal iværksættes i forhold til 1 årige børn fra udsatte boligområder, der ikke går i dagtilbud.

Det obligatoriske læringstilbud

Folketinget har i december 2018 vedtaget regler om obligatorisk læringstilbud 25 timer om ugen i et dagtilbud til alle 1-årige børn med bopæl i udsatte boligområder. Loven træder i kraft 1. juli 2019. Initiativet er målrettet de børn i udsatte boligområder:

- Som ikke allerede er optaget i en daginstitution eller en dagpleje, når barnet fylder 1 år,
- Som i alderen mellem 1 og 2 år udmeldes af et dagtilbud, og ikke optages i et andet dagtilbud, eller
- Som er i alderen mellem 1 og 2 år og flytter ind i et udsat boligområde, og som ikke er optaget i et dagtilbud.

Formålet med loven er at sikre, at flere børn fra udsatte boligområder kommer i dagtilbud, som blandt andet kan understøtte deres dansksproglige kompetencer og generelle læringsparathed. Endvidere skal barnets sproglige, sociale, personlige og kognitive udvikling og demokratiske dannelse understøttes i de obligatoriske læringstilbud.

Det obligatoriske læringstilbud er ikke i sig selv et dagtilbud. Læringstilbuddet foregår i et dagtilbud, men adskiller sig fra en almindelig fuldtidsplads i et dagtilbud på en række punkter. Omfanget af det obligatoriske læringstilbud er 25 timer om ugen.

Den enkelte kommune skal træffe beslutning om de 25 timers placering de enkelte dage på en måde, der sikrer, at timerne er placeret mest muligt, når børnene er vågne, så børnene har mulighed for at deltage i børnefællesskabet, aktiviteter i tilbuddet og møde det danske sprog mv. Timerne skal fordeles jævnt over ugen. Det betyder, at timerne som udgangspunkt skal fordeles over de fem hverdage i ugen og placeres på tidspunkter, hvor børnene får mest muligt ud af de aktiviteter, som er planlagt af kommunen eller institutionen. Det pædagogiske indhold i tilbuddet er gratis for forældrene. Forældre skal dog selv sørge for de praktiske forhold, herunder transport til og fra tilbuddet, og medbringe eller betale særskilt for bleer og frokost.

Krav til indholdet af det obligatoriske læringstilbud

Der skal iværksættes intensive og målrettede forløb for børn, der optages i obligatorisk læringstilbud med henblik på at udvikle barnets danske sprog og generelle læringsparathed samt introducere barnet til danske traditioner og højtider i forbindelse med fx jul, påske, grundlovsdag, fødselsdage og fastelavn, samt demokratiske normer og værdier. Det handler bl.a. om, at børnene skal opleve, at der er ligestilling mellem drenge og piger, at barnet støttes i at lytte til andre og respektere hinandens forskellige synspunkter på tværs af køn og baggrund, og at børnene oplever at have indflydelse på de aktiviteter, som foregår i dagligdagen med videre. Børnene skal integreres i børnefællesskaberne og gennem leg og aktiviteter indgår i sociale relationer med de øvrige børn i daginstitutionen. Hovedsproget i læringstilbuddet er dansk.

Det obligatoriske læringstilbud og de målrettede forløb, der sættes i gang, bygger på den pædagogiske læreplan, de seks læreplanstemaer og det fælles pædagogiske grundlag, som blandt andet handler om et bredt læringssyn, der understøtter børns kropslige, motoriske, sociale, personlige og kognitive læring, at legen er grundlæggende, og at børnene indgår i børnefællesskabet.

Forældrenes rolle i det obligatoriske læringstilbud

Det obligatoriske læringstilbud skal indeholde en indsats i forhold til begge barnets forældre, som skal inddrages og vejledes i vigtigheden af at understøtte deres børns sproglige udvikling og løbende læring, gennem fx deltagelse i aktiviteter i dagtilbuddene. Der skal således være helt tydelige forventninger til forældrene og deres rolle.

Idet det obligatoriske læringstilbud sidestilles med undervisningspligten i grundloven, skal forældrene have mulighed for at blive fritaget for tilbuddet, hvis de selv kan forestå en indsats, der står mål med den indsats, der tilbydes af kommunen. Kommunerne skal inden for den første måned være på tilsynsbesøg for at vurdere, om indsatsen står mål med indsatsen i det obligatoriske læringstilbud.

Kommunen skal særligt lægge vægt på begge forældres sproglige kompetencer, herunder om de står mål med:

- Hvad der kræves for at bestå 9. klasses afgangsprøve i dansk,
- Prøve i Dansk 3,
- Eller lignende.

Hvis indsatsen står mål hermed, skal kommunen ikke foretage flere tilsynsbesøg. I modsat fald skal kommunen vurdere, om flere besøg kan ændre ved forældrenes indsats, eller at barnet skal indskrives i et obligatorisk læringstilbud.

Forældre, der selv vil forestå indsatsen, skal ikke have tilladelse på forhånd fra kommunen til at forestå indsatsen selv. Forældrene skal meddele det skriftligt til kommunen, forud for at indsatsen i hjemmet påbegyndes.

Sprogvurdering af barnet

Barnet skal være i det obligatoriske læringstilbud 25 timer om ugen, indtil kommunen gennemfører sprogvurdering af børn i enten 2- eller 3-års-alderen. Forældrene kan dog til en hver tid lade barnet optage i et almindeligt dagtilbud i stedet for det obligatoriske læringstilbud på 25 timer om ugen.

Kommunen skal foretage en individuel sprogvurdering af alle de 2- eller 3-årige børn, som har været og er indskrevet i et obligatorisk læringstilbud 25 timer om ugen siden 1-års-alderen. Såfremt barnet er:

- Tosproget, jf. den gældende definition i dagtilbudsloven, hvor tosprogede børn bl.a. defineres ud fra, om børnene taler et andet modersmål end dansk i hjemmet, samt
- På baggrund af den individuelle sprogvurdering viser sig at have brug for sprogunderstøttende aktiviteter

fortsætter barnet i et 30 timers sprogstimuleringstilbud i et dagtilbud.

Er der tale om et ikke-tosproget barn efter ovenstående definition, skal barnet efter en individuel sprogvurdering i 2- eller 3-års-alderen tilbydes sprogstimulering efter behov, men skal ikke som udgangspunkt fortsætte i et obligatorisk sprogstimuleringstilbud i form af en plads i et dagtilbud 30 timer om ugen. Dette følger de nuværende regler for sprogvurdering og sprogstimulering.

Kommunens mulighed for at standse børneydelsen

Forældrene har pligt til at lade deres barn deltage i det obligatoriske læringstilbud, eller til at forestå en indsats, der står mål med det obligatoriske læringstilbud. Kommunen skal træffe afgørelse om standsning af børneydelsen i et kvartal, hvis forældrene ikke deltager i samarbejdet omkring deres barn i det obligatoriske læringstilbud. Forældrenes forpligtelse indebærer bl.a., at:

- Forældrene skal sikre, at barnet og begge forældre deltager i de intensive og målrettede forløb, der skal understøtte barnets danske sprog og generelle læringsparathed samt introducere barnet til danske traditioner, normer og værdier.
- Barnet optages i det 25 timers obligatoriske læringstilbud og benytter dette i 25 timer. Der må ikke over en periode på en kalendermåned være væsentlige afvigelser fra de 25 timer, hvis dette ikke skyldes undskyldelige omstændigheder, som fx sygdom og ferie.

Lederen i den enkelte daginstitution skal registrere fremmødet i det obligatoriske læringstilbud og orientere kommunen, hvis et barn over en periode anvender det obligatoriske læringstilbud mere eller mindre end 25 timer om ugen. Det fastsættes i dagtilbudsloven, at lederen skal registrere komme-

og gåtider og indberette afvigelser til kommunen. Kommunen er ansvarlig for at sikre, at lederen i daginstitutionen udfører sine opgaver efter lovgivningen.

Begge forældre er forpligtede til at deltage i samarbejdet omkring barnet i læringstilbuddet. Hvis forældrene ikke indskrives deres barn i det obligatoriske læringstilbud eller barnet ikke benytter det tilstrækkeligt og forældrene ikke deltager i planlagte aktiviteter, skal kommunen træffe afgørelse om standsning af børneydelsen.

Afgørelsen om standsning af børneydelsen er gældende for det kvartal, der følger efter kvartalet, hvor afgørelsen er truffet.

Forældrene skal i forbindelse med tildelingen af pladsen orienteres om formålet med tilbuddet, at der er en forventning om tilstedeværelse i det obligatoriske læringstilbud 25 timer om ugen, samt at der er konsekvenser, såfremt barnet ikke er i tilbuddet 25 timer om ugen.

Kommunen skal på baggrund af lederens indberetning vurdere, hvorvidt barnet over en periode ikke har anvendt pladsen i 25 timer om ugen. Hvis det vurderes, at der har været væsentlige afvigelser fra de 25 timer, som ikke skyldes undskyldelige omstændigheder, skal kommunen træffe afgørelse om at standse børneydelsen.

Organisering af det obligatoriske læringstilbud i Randers Kommune

Det er op til den enkelte kommune og daginstitution at tilrettelægge det obligatoriske læringstilbud og de målrettede forløb, som skal iværksættes for børn og forældre.

I Randers Kommune er der pr. 1. december 2018 to udsatte boligområder: Glarbjergvejs-området og Jennumparken. Pr. 15. januar 2019 er der fire børn i alderen 1-2 år fra et udsat boligområde i Randers Kommune, der ikke er indskrevet i et dagtilbud. Pr. 1. marts begynder et af børnene i dagtilbud, og der vil herefter være tre børn fra et udsat boligområde, der ikke er indskrevet i dagtilbud.

Såfremt der ikke er mere end 10 børn, der skal have et obligatorisk læringstilbud i Randers Kommune anbefales det, at læringstilbuddet for disse børn placeres samlet i en af kommunens institutioner. Dette forudsætter dog, at antallet af børn fra udsatte boligområder ikke overstiger 30% af alle nyindskrevne børn i institutionen fra 1. januar 2020 og frem, jf. lovgivningen omkring bedre fordeling i daginstitutioner (dagtilbudslovens § 26a). Der foreslås en placering af det obligatoriske læringstilbud Vorup Vuggestue i Dagtilbud Sydøst. Placeringen er sket ud fra institutionens læringsmiljø og personalet kompetencer, sammensætningen af børn i institutionen og placeringen af institutionen i forhold til de udsatte boligområder, samt transportmulighederne, herunder busforbindelserne, fra nordbyen af Randers til Vorup.

Forvaltningen anbefaler ikke, at det obligatoriske læringstilbud placeres i en institution, der ligger i nærheden af et udsat boligområde, fx Børnehuset Jennumparken, idet der pr. 1. januar 2020 i et ka-

lenderår som tidligere nævnt ikke må nyindskrives mere end 30% børn fra et udsat boligområde i en institution, her medregnes også børn i det obligatoriske læringstilbud.

Såfremt antallet af børn i det obligatoriske læringstilbud overstiger 30% af alle ny-indskrevne børn i institutionen, vil forvaltningen udpege endnu en afdeling, det obligatoriske læringstilbud kan placeres i.

I Randers Kommune har dagtilbud i 2019 som udgangspunkt en ugentlig åbningstid på 50,5 timer om ugen, som familierne kan benytte, som de ønsker. Det obligatoriske læringstilbud for barnet er på 25 timer/ugen. De 25 timer forslås placeret på de fem hverdage i ugen i en ligelig fordeling af timerne på de fem hverdage, fx dagligt fra kl. 9-14 eller dagligt fra kl. 10-15. Den konkrete placering af timerne i løbet af dagen forslås fastlagt efter de lokale behov.

Randers Kommune skal i forbindelse med det obligatorisk læringstilbud, beslutte organiseringen og indholdet af:

- Godkendelsesprocedure i forbindelse med de familier, der ønsker at fritages fra det obligatoriske læringstilbud: Se beskrivelsen i nedenstående skema
- Rammer om pædagogisk praksis (traditioner, normer og værdier): Beskrives af den institution, der varetager det obligatoriske læringstilbud
- Forældreinddragelse af begge forældre: Beskrives af den institution, der varetager det obligatoriske læringstilbud
- Tidspunkt for sprogvurdering af barnet: Se beskrivelsen i nedenstående skema
- Opfølgning og kontrol af kommunen: Se beskrivelsen i nedenstående skema

Nedenstående følger en oversigt over, hvilke aktiviteter der skal iværksættes i forhold til børn fra udsatte boligområder, som ikke allerede er optaget i en daginstitution eller en dagpleje, når barnet fylder 1 år:

Alder på barnet	Aktivitet	Ansvarlig for udførelse af aktiviteten
9 måneder	<p>Såfremt barnet ikke er indskrevet til et dagtilbud udsendes brev til forældre. I brevet gøres opmærksom på, at barnet skal begynde i et obligatorisk læringstilbud, når barnet er 1 år med mindre at:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Barnet indskrives i et dagtilbud, eller • Forældrene selv kan forestå en indsats, der står mål med den indsats, der tilbydes af kommunen. <p>Hvis dette ikke er tilfældet, og forældrene ikke deltager i samarbejdet omkring det obligatoriske læringstilbud til deres barn, kan kommunen standse børneydelsen.</p> <p>Forældrene skal endvidere orienteres om formålet med det obligatoriske læringstilbud, og at der er en forventning om tilstedeværelse i det obligatoriske læringstilbud</p>	Pladsanvisningen meddeler skriftligt forældrene de anførte oplysninger

Alder på barnet	Aktivitet	Ansvarlig for udførelse af aktiviteten
	25 timer om ugen, samt frister for udmeldelse af det obligatoriske læringstilbud.	
Inden 10 måneder	Såfremt forældrene selv vil forestå indsatsen, der svarer til kommunens obligatoriske læringstilbud, skal forældrene meddele dette skriftligt til Kommunen inden barnet bliver 10 måneder.	Forældrene giver Kommunen besked skriftligt
10 måneder	Hvis Kommunen ikke har modtaget brev fra forældrene, inden barnet er blevet 10 måneder, og stadig ikke er opskrevet til et dagtilbud, indskrives barnet i det obligatoriske dagtilbud.	Pladsanvisningen indskrives barnet i det obligatoriske dagtilbud
1 år	Barnet begynder i: <ul style="list-style-type: none"> • Et almindeligt dagtilbud/forældrene har accepteret den tilbudte plads • Det obligatoriske læringstilbud eller • Forældrene forestår indsatsen 	Forældre
Inden 1 år og 1 måned	Hvis forældrene skriftligt har meddelt, at de selv forestår en indsats, der står mål med den indsats, der tilbydes af kommunen, skal Kommunerne inden for den første måned være på tilsynsbesøg for at vurdere, om indsatsen står mål med indsatsen i det obligatoriske læringstilbud. Kommunen skal særligt lægge vægt på begge forældres sproglige kompetencer, herunder om de står mål med hvad der kræves for at bestå 9. klasses afgangsprøve i dansk, prøve i Dansk 3 eller lignende.	Kommunens tosprogs-pædagog tager på tilsynsbesøg
Mens barnet går i det obligatoriske lærings-tilbud	Obligatorisk forældrevejledning af forældre med barn i obligatoriske læringstilbud.	Foretages af pædagog tilknyttet barnets obligatoriske læringstilbud
Før barnet bliver 2,5 år	Der foretages en lovpligtig sprogvurdering af barnet. Barnet skal som udgangspunkt forblive optaget i det obligatoriske læringstilbud, indtil sprogvurderingen er gennemført.	Foretages af pædagog tilknyttet barnets obligatoriske læringstilbud
2,5 år til 3 år	På baggrund af resultaterne af den lovpligtige sprogvurdering af barnet vurderes det, om barnet ikke længere skal gå i det obligatoriske læringstilbud, eller om barnet skal gå i tilbuddet, indtil barnet bliver 3 år.	Vurderingen foretages af Kommunens to-sprogs-pædagog
3 år	Såfremt barnet ikke er indskrevet i et almindeligt dagtilbud, overgår barnet fra det obligatoriske læringstilbud til et sprogstimuleringsstilbud på 30 timer/ugen til tosproge-	Vurderingen foretages af Kommunens to-sprogs-pæ-

Alder på barnet	Aktivitet	Ansvarlig for udførelse af aktiviteten
	de børn, der ikke er i dagtilbud (jf. dagtilbudslovens § 11), hvis det vurderes, at barnet har behov for sprogunderstøttende aktiviteter.	dagog
Det år barnet fylder 6 år	Skolestart for barnet.	Forældrene skoleindskrives barnet

Ovenstående aktiviteter gør sig også gældende i forhold til børn i udsatte boligområder i alderen mellem 1 og 2 år som udmeldes af et dagtilbud, og ikke optages i et andet dagtilbud, eller børn i alderen mellem 1 og 2 år der flytter ind i et udsat boligområde, og som ikke er optaget i et dagtilbud.

Mens barnet går i det obligatoriske læringstilbud, er lederen af daginstitutionen, hvor det obligatoriske dagtilbud er placeret, ansvarlig for at registrere barnets fremmøde i det obligatoriske læringstilbud og orientere kommunen, hvis et barn over en periode anvender det obligatoriske læringstilbud mere eller mindre end 25 timer om ugen.

Det anbefales, at børne- og familieudvalget delegerer beslutningen om standsning af børneydelsen, hvis forældrene ikke overholder deres pligt til at lade deres barn deltage i det obligatoriske dagtilbud, til forvaltningen. Forvaltningen vil i hvert enkelt tilfælde vurdere den konkrete situation ud fra barnets og forældrenes deltagelse i det obligatoriske læringsforløb og familiens samlede situation, herunder undskyldelige omstændigheder som nedsat psykisk funktionsevne hos forældrene.

Endvidere skal Kommunen fastsætte og offentliggøre retningslinjer for udmeldelse af barnet fra et obligatorisk læringstilbud. Barnet kan udmeldes af det obligatoriske læringstilbud, hvis barnet fraflytter et udsat boligområde, eller optages i et almindeligt dagtilbud. Det anbefales, at retningslinjerne for udmeldelse af et obligatorisk læringstilbud følger de almindelige regler for udmeldelse af et pasningstilbud i Randers Kommune. Her skal udmeldelse ske elektronisk med en måneds varsel senest den 15. eller den sidste dag i måneden. Udmeldelse skal dog kun ske, hvis barnet ikke går direkte videre til et andet kommunalt eller selvejende tilbud i Randers Kommune. Ved fraflytning til anden kommune, sker udmeldelsen automatisk.

Rammerne for og den konkrete pædagogiske praksis tilrettelægges lokalt med afsæt i de centralt udmeldte retningslinjer. Herunder er der krav om at:

- Det obligatoriske læringstilbud er et selvstændigt tilbud
- Børnene skal integreres i børnefællesskabet i den daginstitution, hvor det obligatoriske læringstilbud foregår. Herunder skal børnene have mulighed for at indgå i lege, rutinesituationer og andre pædagogiske aktiviteter med de øvrige børn i daginstitutionen
- Hovedsproget i læringstilbuddet er dansk
- Indsatsen skal tilrettelægges i overensstemmelse med den pædagogiske læreplan for aldersgruppen, som er udarbejdet i daginstitutionen efter dagtilbudslovens § 8.

- Målrettede forløb for børnene med henblik på at styrke børnenes dansksproglige kompetencer og generelle læringsparathed samt introducere børnene til danske traditioner, normer og værdier. Forløbene skal integreres mest muligt i den almindelige hverdag i daginstitutionen
- Begge barnets forældre skal indgå i målrettede forløb, hvor de vejledes om, hvordan de kan støtte op om deres barns deltagelse i det obligatoriske læringsforløb. Desuden skal forældrenes orienteres om den individuelle sprogvurdering af barnet, der foretages inden barnet bliver 2,5 år.

Endvidere forventes det, at Socialstyrelsen udarbejder understøttende materiale vedrørende det obligatoriske læringstilbud, der bliver tilgængelig på Socialstyrelsens hjemmeside i løbet af første halvdel af 2019.